

Vlaams ouderenbeleidsplan 2015-2020:

Reactie naar aanleiding van de parlementaire bespreking

Recent maakte de Vlaamse regering het Vlaams ouderenbeleidsplan 2015-2020 over aan het Vlaams Parlement. In navolging van zijn advies op het ontwerp van het ouderenbeleidsplan, schuift de Vlaamse Ouderenraad daarbij onderstaande bemerkingen over het definitieve ouderenbeleidsplan naar voor.

Totstandkoming in dialoog

Voor de Vlaamse Ouderenraad is de betrokkenheid van ouderen bij het uittekenen van het Vlaams ouderenbeleid van essentieel belang. Het overleg over de speerpunten en de structuur van het beleidsplan, de adviesvraag over het ontwerp van het beleidsplan en het uitgebreide gemotiveerd antwoord op dat advies worden door de Vlaamse Ouderenraad dan ook sterk gewaardeerd.

Omkadering van het gecoördineerd Vlaams ouderenbeleid

In lijn met het decreet op het inclusief ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen heeft de Vlaamse regering 18 maanden de tijd om een Vlaams Ouderenbeleidsplan op te stellen. Dat dit beleidsplan alsnog met meer dan een half jaar uitstel gepubliceerd werd, valt te betreuren. De Vlaamse Ouderenraad is van oordeel dat de vertraging niet alleen toe te schrijven is aan de tijd die is uitgetrokken voor overleg met de doelgroep. Met het oog op de toekomst pleit de Vlaamse ouderenraad voor een snellere start met de voorbereiding van het volgende Vlaams ouderenbeleidsplan, en voor de sterkere uitbouw van de omkadering van het gecoördineerd ouderenbeleid binnen de Vlaamse overheid.

Speerpunten

In zijn voorafgaand advies in 2014 pleitte de Vlaamse Ouderenraad voor een beknopter en meer doelgericht ouderenbeleidsplan, wat door de Vlaamse regering vertaald is in de keuze voor een aantal duidelijke speerpunten. De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat de gekozen speerpunten voor het Vlaams ouderenbeleidsplan in het verlengde liggen van de prioriteiten die de Vlaamse Ouderenraad in de aanloop naar de verkiezingen naar voor heeft geschoven. Deze stemmen dus overeen met wat ouderen zelf in grote lijnen als prioriteit ervaren bij het aantreden van de huidige Vlaamse regering.

Sinds de start van de legislatuur zijn er evenwel een aantal beleidsdomeinen waar de Vlaamse Ouderenraad signalen van ouderen over opvangt en zich uitdrukkelijk zorgen over maakt. Niet zelden gaat het daarbij over belangrijke voorwaarden voor of dwarsverbanden tussen de speerpunten, zoals armoedebestrijding, mobiliteit en gelijke kansen. In zijn advies

op het ontwerp van het ouderenbeleidsplan pleitte de Vlaamse Ouderenraad ervoor om deze dwarsverbanden tussen de speerpunten sterker naar voor te laten komen. Ook in zijn finale versie blijft het Vlaams ouderenbeleidsplan echter geen antwoord bieden op deze reële noden en bezorgdheden van ouderen.

Inhoudelijk

Wat betreft de inhoud en verdere uitvoering van het ouderenbeleidsplan, blijven de globale punten uit het advies van kracht. Met het oog op de parlementaire bespreking wil de Vlaamse Ouderenraad de nadruk leggen op volgende punten:

- Uit de Vlaamse Armoedemonitor 2016 blijkt dat bijna 1 op 4 mensen in armoede ouder is dan 65 jaar. Toch besteden noch het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, noch het Vlaams ouderenbeleidsplan bijzondere aandacht aan de factoren die armoede bij ouderen in stand houden. Hoewel met de Vlaamse Sociale Bescherming belangrijke stappen vooruit worden gezet in de toegankelijkheid en take-up van de financiële ondersteuning voor ouderen met zorgnoden, spreekt het voor zich dat het bestrijden van armoede bij ouderen om een bredere benadering vraagt.
- Wat de betaalbaarheid van de zorg betreft, blijkt uit de nulmeting van het Agentschap Zorg en Gezondheid dat de gewogen gemiddelde dagprijs in woonzorgcentra in Vlaanderen € 54,60 bedraagt, nog los van de supplementen die aangerekend worden. Het mag duidelijk zijn dat dit voor veel ouderen financieel zwaar valt, zelfs met de ondersteuning van de THAB en de zorgverzekering. Bovendien kan het ertoe leiden dat ouderen een verhuis naar een woonzorgcentrum uitstellen uit vrees voor de financiële implicaties, een fenomeen dat helaas nog vaak onderbelicht blijft. De Vlaamse Ouderenraad dringt er dan ook op aan dat binnen de VSB en het zorgbeleid bekeken wordt hoe een betaalbare, kwalitatieve zorg voor alle ouderen gegarandeerd kan worden.
- Deze zomer bleek uit mediaberichtgeving opnieuw dat ondanks de inzet van veel zorgkundigen en woonzorgcentra, er zich in de praktijk nog steeds situaties voordoen waarin de levenskwaliteit en menswaardigheid van ouderen in zorgsituaties fundamenteel wordt aangetast. Om die kwaliteit te kunnen garanderen, is er nood aan bijkomende actie. De Vlaamse Ouderenraad pleit daarbij voor een aanvullende sterke en onafhankelijke monitoring van de kwaliteit van leven en zorg in residentiële voorzieningen (vertrekkend vanuit een volwaardig mensenrechtenkader), eenzelfde personeelsomkadering voor alle zorgbehoevenden met dezelfde zorgnoden en het verhogen van de minimumpersoneelsnormen.
- Het Vlaams ouderenbeleidsplan biedt een overzicht van diverse beleidsontwikkelingen die plaatsvinden binnen het Vlaams welzijns- en woonzorglandschap voor ouderen. Vanuit gebruikersperspectief is daarbij de continuïteit en vlotte overgang van zorg en ondersteuning essentieel. Een naadloze overgang tussen zorgvormen is enkel mogelijk indien er een sterkere afstemming komt tussen de verschillende actoren en plannen binnen de eerstelijnszorg, welzijnszorg, woonzorg en ziekenhuiszorg. Duidelijkheid over hoe deze afstemming

gerealiseerd zal worden is echter onvoldoende terug te vinden in het ouderenbeleidsplan.

- Op vlak van geletterdheid verwijst het ouderenbeleidsplan naar het (intussen afgelopen) Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen 2012-2016. Met betrekking tot het ouderenbeleid stelt zich bijgevolg de vraag vanuit welke focus het volgende beleidsplan zal hanteren. Zal het vooral inzetten op het formeel onderwijs en competenties voor de arbeidsmarkt, of stimuleert het maatschappelijke participatie en autonomie in brede zin door in te zetten op levenslang en levensbreed leren?
- De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat de Vlaams minister voor Gelijke Kansen bij de bespreking van haar beleidsbrieven telkens verwijst naar het beleidsdomein Welzijn wat betreft de bestrijding van leeftijdsdiscriminatie. In het Vlaams ouderenbeleidsplan is hierover evenwel geen enkele actie terug te vinden, ondanks het voornemen in het Vlaams regeerakkoord om leeftijd expliciet aandacht te geven en maatregelen te nemen om iedere vorm van discriminatie op vlak van leeftijd te bestrijden. Zowel wetenschappelijk onderzoek als berichtgeving in de media maken duidelijk dat het hier nog steeds om een belangrijke maatschappelijke uitdaging gaat.
- Veel ouderen willen zo lang mogelijk in de vertrouwde woning of woonomgeving blijven wonen, ook wanneer zorg nodig wordt. Binnen de diverse speerpunten schetst het ouderenbeleidsplan daartoe diverse hefboomen, waaronder het creëren van leeftijdsvriendelijke omgevingen, de uitbouw van een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid, de ondersteuning van mantelzorgers en het versterken van buurtnetwerken. Maar ook adequaat en aangepast vervoer speelt hierin een belangrijke rol. In het kader van de transitie van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid vangt de Vlaamse Ouderenraad veel signalen op van bezorgde ouderen. Gezien het belang van mobiliteit als basisvoorwaarde voor actief ouder worden, pleit de Vlaamse Ouderenraad ook hier voor meer nadrukkelijke aandacht in het ouderenbeleidsplan. De structurele inspraak en betrokkenheid van gebruikers binnen de uitwerking van dit nieuwe vervoersmodel verdient meer aandacht.

Opvolging

In tegenstelling tot het vorige ouderenbeleidsplan maakt dit nieuwe plan geen melding van voortgangsrapporten, wel van mijlpalen met een indicatieve timing. De Vlaamse Ouderenraad stelt zich daarbij de vraag hoe de opvolging hiervan praktisch zal verlopen, en wijst daarbij op het belang van de coördinerende rol van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ten aanzien van de andere beleidsdomeinen die een rol te spelen hebben binnen het ouderenbeleid.

Meer info

Meer inbreng vanuit de Vlaamse Ouderenraad vindt u onder meer in onderstaande documenten:

- [Advies 2016/3](#) over het ontwerp van het **Vlaams ouderenbeleidsplan 2015-2020**

- [Advies 2016/7](#) over het **gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid**
- [Advies 2016/6](#) over het **Vlaams Mantelzorgplan 2016-2020**
- [Advies 2016/5](#) over het geactualiseerd **dementieplan Vlaanderen 2016-2019**
- [Advies 2016/4](#) over **onderbescherming** en niet-gebruik van sociale rechten bij ouderen
- [Advies 2016/2](#) over **levenslang leren** voor ouderen
- [Advies 2016/1](#) over de conceptnota Vlaams **welzijns- en zorgbeleid** voor ouderen
- [Advies 2015/5](#) over **basisbereikbaarheid** in functie van het openbaar vervoer
- [Advies 2015/3](#) over de conceptnota **Vlaamse Sociale Bescherming**
- [Standpunt 2015/2](#) over de impact van de recente **beleids- en besparingsmaatregelen** op ouderen
- [Memorandum](#) n.a.v. de **Vlaamse verkiezingen** van mei 2014